

ગુલાબનાં ફુલ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જેશીંગભાઈ મોતીલાલ શાહ.

રીઝીરોડ-અમદાવાદ.

અમદાવાદમાં

ધી રત્નસાગર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. અમરતસાહ
જેશીંગભાઈએ છાપ્યું.

આવૃત્તી ૧ લી.

પ્રત ૧૦૦૦

શ ૧૧ ૧૯૧૯

જાને ૧૯૧૩

કૌંમલ આઠ આના.

ગુજરાત વિદ્યાલય
ગુજરાતી કોપીશર્તાઓ

૧૪૨૬૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૩૪૦ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગુલાબના ફૂલ

વિષય ૬ - ૧૨૫૨

ગુલાબના ફુલ.

૧

સુરદાસ.

૫૪ દયા લાવો રે, દયાળુ દેવા દાસપરે લાવો,
મસારી સખધ તોડી, જીવ આપ ચરણે ભેડી,
હું તો બની બેઠો બાવો બાવોરે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો.
આખ વીનાનુ સકટ આવુ, ખાડા માહી ગોથા ખાવુ,
વારે અધીનાશી આવો આવોરે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો.

૨

સુરદાસ.

આંખ વીના અંધારે, સદાય મારે આખ વીના અંધાર.
કોઇ કહેશે લાલ લીલુ આ ઘોળુને આ પીળુ,
મારે મન સધળુ ખાર ખાર રે, સદાય મારે આખ વીનાનુ અંધાર
જોઇને જગ લાગે ખાર, કોઇને લાગે નકાર,
મારે મન જીવતર ખાર ખારે, સદા મારે આંખ વીનાનુ અંધાર.

૩

નરસીંહ મહેતા.

વહાલા વેગે આવોરે, દયાદીન લાવોરે, ભીડું મારી ભાગવા હોજી.
નહિ આવો તો છાના કિંચાડું હું છીંદ્ર વહાલા;
હિડામા ઉજળી, ગોવાળીઆમાં વાસ.
ખાધે કાળી કામળી, માગી પીતા છાસ;
હુ રાખું તમથી દાવો રે ભીડું મારી ભાગવા હોજી.
બેમાના બે બાપના, નકટા નીર્ભજ બાળ;
મહિમાખણના ચોરણ, કંસ તણા હે કાળ.
સોડ તણે રાત્રા તણી, દુરિજન આપે ગાલ;
ધીરા વેગે ધાવો રે, ભીડું મારી ભાગવા હોજી

૪

સમજ સત્કર્મ કરીલો ભાઇ, કાપા આકાલ જથ્થ કરમાઇ;
રામ ગયા રાવણ ગયોને, ગયા કૃષ્ણ ગયો કંસ.
બળવીર પણ બળહીણ બન્યા, જ્યાં કંડણુ કારનો ડંસ સમજ;
સ્વારથ તણો સંસાર મુદ મું, માયામાં રહ્યો મોહી.
કાળ અપાદ અપસે ત્યારે, રહીશ સકડા રોઇ, સમજ

માત તાતને બ્રાત ભગની, કોઇ નવ સાથે જાય;
પાપ પુન્યએ પ્રભુ દરમારે, ત્રાજવા માંહી તોલાય.

૫

પવિત્ર લીલાવર્ણન.

કરી વેશ્યાની ચારી ઉભા અઠારી, બાબી અમારી પેલા તમારા પ્રીતી.
જવો થાઓ મૈયારી, બાબી અમારી પેલા તમારા પ્રાણ, પ્રાણ;
દીછીને આકડો વેશ્યા છે વસમી, જો જો ન થાએ જાણ.
જાણશે તો ઝેર આંજુશે જાણુ, કરશે રાંડ રોકાણ,
જુએ જલકી ઝારી, હાથમાં ધારી બેઠા અઠારી. પેલા તમારા પ્રાણ.

૬

લીલાવતી.

ઘટઘટમા તીરથ રહ્યો, ઘટમા આતમારામ,
પ્રેમી મન તીરથ વસો, પ્રીતમ સાર્લીગરામ.
દાઝ્યો જુડા દુધથી, છોડે છે શીદ છાશ;
સાહસ કરતાં પ્રાણીઆ, સુખનું સત્યાનાશ

૭

હરિશ્ચંદ્ર.

છંદ્ર સાત થાઓ સાંત થાઓ, તમે રૂપી રાય.
કરો નહિ કલેશ કાંઈ, પોતાના રે કાંય,
ધીર થઈને સાબળો, મારી એક વાત;
રાંત કરો બને જણા અત્રે એક સાક્ષાત,
હારે બને જણુમા કોઈ આપે તપ રૂળ.
ખાલી કલેશ જાને કરો, થઈને આપ વીકળ,
વી કમુલ કમુલ કમુલ સર્વ છે અમારો રાય;
ટારે અમ બેમ. તેનું. તપ રૂળ જાય

૮

જુગલ જુગારી.

અમે અમજાને માયા વહાલીરે વહાલીરે વહાલી,
પ્રીતી વહાલી રે અમેને વસ્ત્ર કસવો ધરેણા ધડાવો
મોતીડે મડોતો મન ખાલીરે ખાલીરે ખાલી મન ખાલીરે—
નેહની નજરે નાથજી મારી નારી બને ઘેલી રે
કાલી રે કાલી ઘેલી કાલી રે—અમે

૯

જુગલ જુગારી.

વહાલમજી માડી ગુલાબી મંગાવો. !
પોલકા બતાવો મોતીડાં ટંકાવો.
બંગડી બે હોશની, મોંધી મઢાવો.—વહાલમજી.

સાખી.

મુરતમાંજ જણાય છે, ધુતારાના રંગ;
 જેથી વાનો પુરશે, તેવો ચરશે રંગ.
 હાસીના હુલાસમાં રસીકી તારી રોસાઇ એ—વહાલમજ
 ૧૦ કરણધેલો.

ચાહે તું ધીકાર માર પ્યારમાં બોલાવીને,
 પ્યારમાં બોલાવી પ્રાણ સુખમાં ડોલાવીને—ચાહે.
 ચુક પડી ક્ષમા કર કહિલા હવે,
 શાંતિ તું પમાડ વિરહ અગ્નિને બોલાવીને—ચાહે
 તારા સમાન નથી વહાલી ખીજ મને,
 માન મુક માનીતી મન મઢને બોલાવીને—ચાહે

૧૧

કળાવતી.

સ્વામી મળવાની લાલ, ચઢાય આ પ્રાણીરે. સ્વામી.
 તુજ આધારે જીવન દોરી, કરો શું વખાણ સ્વયંવરલાણ.
 તારે હાથ પ્રાણ, લેજો મારા પ્રાણ.
 પ્રાણ પ્રાણ પ્રાણ સ્વામી.
 હવે આલો. બહુ ગાળો વખત કાલો, જરી બાલો.
 કોક પકડે, બાજ બગડે, થશે !હાણ સઉ ટાલો. સ્વામી.

૧૨

ખુને નાહક.

મોહનીયા પ્યારી સનમસે મલાવો
 જે ચાહો જે માગો વોહી મોસે પાવો
 એહ મુંહ કાલા ઝોર મસાલા જાકે ખુશકા ખાવો
 મયજલા હું પરકમે તુમ ઝોર ન આગ લગાવો
 જનમ એહ ગુન ગાતુ ખીનતી સદા મય કર.

૧૩

મુળરાજ સોલંકી.

સનનન સોહે સાવરીયા શામ
 પ્યારે પ્યારે નયનામે વારી વારી જાઉં. સનનન
 એક તો હાલે પીયા મુખડેપે આગલ દુજે દીખાવે ઉગલોઆરામ
 તીજ બરે મોરી છતીયાપે, ચુટકી ક્યા જાઉં હાલે ગુજરીયા શામ
 તીકજ બાગે મોરા જ્યા લુભાવે નયનોકી ક્રી પનગાયા રામ
 જાઓ હોજી ન બધ્યાં મગરે છોડો હમારી ડગરીયા શામ

૧૪

સુદરવેણી.

જેમનના રંગમાં રહે.

રમશો ના જોઈશ મન મોહનની સગ-—રંગમાં.
 છણુકો કરતી છવ્વણી ઠપકો દે થકુ દગ.
 તુજ સમનાના શરમ મુકીએજો જો મચાવીશ જંગ-—રંગમાં.
 મંદન રંગથી પ્રકુલિત થાશે અપાએવ આતંગ
 મહાવશુ' આલશુ પ્રીતમ પ્રીત પશુ નહિ આવે ઢંગ રંગમાં.

૧૫

રાજખીજ.

ગણે જુદાઇ પ્રાણ બની શીઠ અણુખણ
 મળી આનંદ લક્ષણ ચાલ ચમન ઉડાવ.
 તું છે છગીલી નાર, ચાર હું રંગીલો ભરતાર
 બન્યું જોડું નીરધાર મણી કુદન જડાવ
 ઢાંક માથાની વેણ, કાળી નાગતણી ફેણ,
 પ્યારી અણી આલાનેણ જરા ધીરે નચાવ
 વાગ્યો કલેજે કારી ધાવ, દુખ દેણ બારી.
 જરા થા દયાળુ પ્યારી, મને મરતો બચાવ
 જોયું જ્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુખ,
 ગયો ચોર મારું સુખ, પ્રિયે પાછુ અપાવ.

૧૬

સતી અનસુયા.

હાહારે સતો સત સમાગમ મોટો, હાંહાં
 જેનો ત્રીભુવનમા નહીં જોટો--જોટારે--સંતો.
 કરવો હરિભજન વ્યાપાર (૨)
 જેમાં કદી ન આવ તોટો--તોટારે--સંતો.
 જગમા જયું તે જવાનું (૨)
 કરતાં ખળ ખોરખો ખોટો--ખોટારે--સંતો,
 ધરવું ધ્યાન હરીનું સાચું (૨)
 એ વીણ સધલો ગરબડ ગોટો-ગોટારે- સતો.

૧૭

મદન વસંત.

કહુ વાત હું વિગતે વિચાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ
 કર ધરીને કરવર પ્યાર વનિતા લખત વધુ ન લગાડ
 રંગે રમાડું સંગે જમાડું, પ્રીતિ ચખાડું રીતિ દેખાડું.
 રસમાં ડુબાવું નાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ,
 વિધ વિધ સાડી પહેરાવું ઢાડી કમખાને ઝોળીને ચણીયોને નારી
 હાર હીરાનાનો માળ સુવાળી ઝાંઝર ઝુમણા મોતીની વાળી
 ખવરાવું પકવાન ચા તું તો જાડી પમમાં એ જોડાને કચીએ કાળી

ચડવાને ગાડીને ફરવાને વાડી હું તારો લાડો ને તું મારી કાડી
હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી
મીઠા મીઠા મેવા ને જોધને જોધને લેવા
લહેરાજીના વીવાહ નહી ખાવા કે પીવા
તું ચાલને થા તપ્યાર-વનિતા-કહું.

૧૮

સુરદાસ.

બીલ્વ-આ તારા વચનો સારાં સ્નેહે સાંભળતાં
શાંતી પામ્યું છે મન ધારું રે આજે-
જગની જંજળમાંથી બળતા બચાવેજી
ધન્ય ગુરૂ ચિંતામણી ધારું રે આજે-
ચીન્તા-ભક્તિ બગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે-શાશ્વત
બીલ્વ-આ તારાં વચનો સાચાં

૧૯

ભક્તિવિજય.

મને વૃજવાસ છે બહાસો, કરો શિદ્ધ આગ્રહ ઠાસોરે
સગાં સદોદર માત ને તાતના ફેગટ છે મહુ ફંદ,
આનંદમુર્તિ નંદકુમારની સ્નેહે ધરી હૃસ્તુખકંદ.
પાયો મને પ્રેમનો ખ્યાસોરે. કરો
અધમ સ્વામીને લેજો ઉગારી, બહુ નિધ આપી બોધ;
આપની ભક્તિ નહીં કદી ભુલથી નહિ કરૂં અવરોધ.
મીરાં ચીનોડમાં આસોર. કરો
ભુધરને બજી દુર ધરી મેં દુનિયાની દરકાર;
પ્રાણ જતાં પશુ હું નહિ ચુકું લાલની પ્રિત લગર.
ખોટા સહુ જગના ખ્યાસોરે.

૨૦

ભક્તિવિજય.

મારા રંગીલા ગીરિધરલાલ આજ્યા રૂડું રૂપ ધરી,
કાસી મીરાંને દિનદયાળ ભેટો વેગે ભાવ ધરી,
જાણ્યું નથી જોણે હજી શુદ્ધ તમારું સ્વરૂપ,
કરશે એ દિલમાંહી, હુંતો આનંદ પામીશું અનુપ--ભેટો--મીરાં
જળ સ્થળમાં હું જોડું છું, તમને ત્રિભુવન નાથ,
કરવાની નથી દેવ હું તો બળથી દોડીને ભરૂં બાથ મીરાં.

૨૧

ભક્તિવિજય.

ચેલી મધરે ફૂંતેલ ચેલી ચણ, હું બાણ નંદલાલ વાસે ફૂંતો વેલી

નામ લખ રે એનું નામ લખ હુંતો વખન પીતાવું એનું, નામ લખ
આ રે સંસારીયાનું સમપણુ ઊઠી રે (૨)°

શડા રસ સાથે રાચી, રહી, વહાલા

લગની લાગી છે મને લટકાળા લાલથીશ્વરે (૨)

જપુ કાનુકાની માળા કરમાં ગ્રહી વહાલા.

૨૨

જયરાજ.

મોહન આવો મલપતાને, પોઢો પ્રેમે પતંગ°,

અંગ દુષ્ટ્યાં નવરંગ અમારાં, રાય રમેને રંગ.

સલુણા સાહેબાજી હો, મોરે મન મોહની લાગી રાજ.

આજ ભરી ભર રંગ તમેને છાંડું °છાંડીલા છેલ

ચક્રદ બહાડ શકિત બને એવા ખાતે બતાવું ખેલ-સ°

એક છખી છે આપની એવીજ સુરજ કોટી સમાય.

પીરસી પીરસી કચન થાશું હરખ હમથે ન સમાય-સ°

૨૩

સુરદાસ

હુનો બજન કરીશ હરીનું, સદા સુખે--બજન

આ સંસાર આગસમ લાગે મિથ્યા કાંશં મારી હારી.

નહી કોઇને કહેવા તમારી વાત આ બધાઈ છું.

રાખો બરસે! હૃદયમાં, હું દેવના સમ ખાઈ છું

છોડો કામા લારી મને, ઝટ અહિંથી જવા દિઓ

સંતો તજી સહવાસમાં, ગુણ કૃષ્ણના ગાવા દિઓ

૨૪

સુરદાસ.

મેં બચનો છોડ્યો બાસ, નયનો કરીને ન્યાસ.

બટ હરમાં કરજો વાસ, પ્રીતે પ્રભુજી પ્યારા--ટેક

વીઠલ વહાલું ખીરદ વીચારી, આ સેવકને લેજો ઉગારી

વ્યાધી વીઠારી ચરણે સ્વીકારી ટાણે હરે મુજ ત્રાસ રે-મેં બચનો

આંખ વીના અતીશય દુખી થાશે છાંદગી આની શી રીતે જશે

થાયે હવે શું ગભરાયે હવે શું જાને બનો છે ઉદાસરે

૨૫

સતી દ્રૌપદી.

શામળાઆજી કરજો મારી સહાયરે

બહાલા ગરૂડે ચડીને વેલા આવજો રે!

શામ સલુણા શુભદ્રાના વીર રે

આ દીન બાળાની લાજ દયાળુ રાખજો રે

ખવ, ઊગળા છે વાત છેલી નથી કોઇ માર જેલી.

વા'લા તુજ ગુણની ઘેત્રી દાસી દુખમાં દુખેલી,
 દુખીની દાદ ને ફરીયાદ 'અંતર લાવજોરે
 કહોરવ કર્મ ચંડાળ દુસીયાસન નિર્દય અરે,
 જોતા પાંચ ભરથાર પાપી પટકુળ તાણુનો;
 વા'રે આવોને દયા દીલ લાવોને
 નાથ હું અનાથ નારી બશો છે ભુધર ભારી,
 જેવી તેવી હું તમારી વા'લા દેસો ના વિસારી
 હેતે હળધરજીના વીર આની ઉગારજોરે.

૨૬

સુરદાસ.

ઝાલા વૃજલાલ સાથે લાગીરે લગનીયાં મહારી મહારાજ
 પ્યારી છખી શામળાની સ્થાપી ઘટ ઘરમાં મેં તો
 એને હાથે છે મારી લાજ
 વંદાવનમાં ફરતા ધરતા વરતા આ આ.....ઝાલા,
 હમડે નીત હેત ધારી બંધુ 'હળધરના
 હું તો સેવું છોડીને ખીજ...વંદા.....આ ઝાલા,

૨૭

સતી દ્રોપદી.

ગોવીંદ ગુણ ગાઓ રે નરનાર,
 ગોપાળ ગુણ ગાવો રે નરનાર
 ગીરીધરશ્રી ધરશ્રી મુરલીધર
 નામથી નેહ લગાવો રે—હાં નેહ લગાવોરે.
 માઈ તાઈ મિથ્યા : માની કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહે જવો રે. રે.
 અધમ ઉધારણુ ભવ જળ તારણુ,
 નિરભય નામથી યાવો રે ભય નામથી જવો રે. રે.

૨૮

જયરે જીવ સંભારને શ્રીહરી શઠ ચર્ધ શું સુતો સોડ તાણી
 પોટમાં પાપનાં બાંધીયા સાથ નવ જાનુ વધરામની વાત જણી—
 દિવસે ચોદિશ બચ્ચો રાત નિદ્રા વિશે સ્વપ્નમાં સંભારે ખોટી માયા
 જન્મીને જીવનનો સાર જણ્યો નહી નવ ધડી એક ગોવીંદ માયા
 મોહમાં રહી મચ્ચો પ્રપંચમાં તું પચ્ચો ચિતાંમણી એળે ખોચો
 વાયુ કરતો નથી હાથું કરતું પડે અંતે પસ્તાપ પસ્તાપ રાયો.

૨૯

મીર્સાબાઈ.

હરી મારા હૃદયે રહેજો પ્રભુ મારી પાસે રહેજો
 જોજો ન્યાય ચાલ્યા સય મને દીનનો વિશ્વાસ છે

મીરાંઆઈને મારવા જ્યારે રાગે હડો લીધી રામ--મને
 ઝેરના પ્યાસા મીરાંઆઈએ અમૃત કરી આરોગ્યા રામ--
 જીનાગઢના ચોકમાં જ્યારે નાગરે હડો લીધી રામ--મને૦
 નરમિંહ મહેતાની હુડી લઇને હારીકામાં દીધી રામ--મને૦
 સવરી કેગં એકાં જોર ગ્રેમે કરી આરોગ્યા રામ--મને૦
 તથુ ભુવનના નાથ રામને મીરાંઆઈએ ગાયા રામ--

૩૦

વિક્રમચરિત્ર.

નજર કરો નાથ જરા ઓળખી લ્યો નારી,
 શુ હું ખીજ કે કંથ આપનીજ પ્યારી--નજર૦
 હેમ પ્યાસો હાથમા ને મહી મીઠું દુધ,
 પીયુ સામા પાસથી શું તેની ભુલ્યા શુધ
 કાશુ હતી એ તે કંથ દુધ પાનારી--નજર૦

૩૧

સદેવત સાવળીંગા.

વેહેલા ઉઘાડો દાર, સદેવંત વહેલા ઉઘાડો દાર,
 એકલી ખીડું છું હું બહાર, સદેવંત વહેલા ઉઘાડો,
 માટે લમાડો ન વાગ, સદેવત વહેલા ઉઘાડો--ટેક,
 છે મનથી તુજ મસ્કરી, શુવજ મારો જન્ય
 ઉભી રહું આંહી એકલી, તેમ તેમ હૃદય ચીરાય--મદે૦
 માત પિતા મે પરહ્યા, તજી નાન ને જનન,
 તમ અરથે બની ઘેઝડી, આખી માજમ રાત-સદે૦
 હવે હદ થઇ વાજમાં દરશન દે ઝટ આપ
 શકિત સહન કરી નથી, તમ વિયોગ કરો તાપ--સદે૦

૩૨

નંદ બત્રીસી.

મન ભુલાવે મન લાંબાવે, મન ચકડોળે મન ચડાવેજ;
 શુધ પવિત્ર નિરમળ આત્મા, કાઢવે રગરોગાવેજ,
 જોવાનું તે નવ દે જાવા, નહી જોવાનું બતાવજ
 અમરત મુકી વીખને વળગે નરક મહી રોગાવેજ
 વાઝ વનીના વીશ્વ મહી છે, કોઇ ગોરી કાળીજ;
 તૃપ્તિ છે સંતોષ મહી નથી, સુખકર વૃદ્ધ બાળીજ--

૩૩

ઉમાદેવડી.

જાજો ગમેન ગરરર ગગન ગરરર ઝમકે વિજગીયો ઝરરર,
 વરસાદ ઝરમર વરસાદ ઝરમર વિયોગીના ચીર ચરરર
 હાથ અરરર સ્વામી સોડે પેસે સરરર--ગાજે૦

હરીયારી જુલો બલો, હરીઆળા વળી વન,
 હરીયાળુ સંભોગમાં,
 અરે વીરહે ઉડે છે અંગનરે સજની મદન પીડા ક્યાં કહીયે
 બાળા રહીએરે અનમા મુઝાધએ--સજનીં
 નદીઓ ખરર નાસતી સાગર સનામી પાસ
 મોર મયુરીને મળે
 ચટપટ લાગે રે આવે સમે ભોગી ભેટવા રે
 માતાળ મેર જો કરે, કુંવારી કોડે કરગરે
 મચ્છો મદન મહાવીર, મચ્છો મદન મહાવીર,
 થઈએ માતાળ અમે થરરર--ગાજોં

૩૪

વીણાવેલી.

રે અડીઆળા રઘુવીર જગદાધારજો
 આજીજી આ અબળાની અવધારજો રે
 હુ દીન બાળા કોપ્યા કથ કુમારજો
 વાદળ વરસે રંધીર મુશળ ધારજો
 ભલે આ જીવ જન્ય અહ્તાંડ માંય
 કદી નાથ આજ્ઞા દોષીશ નહિ
 મતી સંત જીવે પતિ ગુણુ ગાઈ
 સતીની ગતી છે પતિ હાથ રહાઈ
 રે દીન બધુ--જળવજો બરથાર જો
 છેવટના છે પ્રણામ પ્રાણુધારજો

૩૫

ભકતરાજ અમરીસ.

ચાલ ચાલરે મારા સમ બસીયા,
 તારી હમકતી ચાલ મને બહુ ગમતી,
 વાકી પુછડી નથી સીધી વળતી
 તારો કંઠણુ બોલ ત્રાંબીઆનો તોલ,
 તુ તુ તુ કોલ આપરે વહાલા વસ વસીયા. ચાલો

૩૬

ભકતરાજ અમરીસ.

જાડુથી ભુલાવે છે આ બાન, નટખટ બહુ કરે પિછાન, (જાડુથીં
 હુટારો છે કે હગારો કોઈ, મોત વિશુ મરવા આંખો નાદાન
 હગાઈથી હુસ્યો ધરમાં આતો,
 જોઈ એનું મુખ મારો જીવડો જાતો.
 (અલીએ હું આનો ગાપહું શુધ આપ, તારો વર દી)

આવું અલ્લેલ કર)

(જને રાયા ધરબારો, જો વડુ તારિમી, ખડ મુખે ખા લાજ મર
આપણે પજતથી રહીએ બાપુડી આવું ના કહીએ
દુર હઠ પાજી છોડ પતરાજી.

હીક, હીક, હીક.

વારે મારા હુધરાળા, લટકારા ચટકાળા બહાલજી વાલમજી

ડોપડુ જાલજે અમથુડા આવું જઈ

મરદન મારીયે મ્હોમાં ડુચો દધ;

ફટ ફટ છોકરાં,

જન હગ ડોકરા,

મુક ડોક મારી કહુ છું મધ બાંગી.

દહાવો લીયો શેઠ મોં માગી લે, લે, લે,

આલો મશતીયા અમથુડા એને જવા દીએ,

એ તરવન હેવાન.

૩૬

ભકતરાજ અમરીસ.

મોહનજીને મળવા તલપે માર ચીતરે,

પ્રેમની આંખો પ્રેમની પાખો;

પ્રેમના ગાઉં મુખે ગીતરે--મોહનજી.

સાગર સંગે સરીતા ઉમંગે

મળવા દોડે ધરી પ્રીત રે--મોહનજી.

પ્રેમે મનશું જ્ઞાનમાં બળશું,

વહેજા વળાશું હા ખચીત રે--મોહનજી.

૩૮

જગતસિંહ.

દુનિયામાં નથી કોઈએ દોડો પ્રેમ કીનારો,

સાગર મડી ડુટનો પ્રેમી કોઈએ ન ઉગાર્યો--દુનીયા.

મતલબમાં મુઝાઈયો બમર એમ બમાયો,

પ્રેમાધ બની પુખ્ત કમળમાં એહ બીડાયો--દુનીયા.

પખી પરદેશી પ્રગ વગડે જઈને મુઝાયો,

ઝાડીમાં મળી વાટ નહિ એમ અચડાયો--દુનીયા.

આ મિત્ર મળે ભોમીઓ, આવે હવે આરો,

નહીતો ધરાએલો રજે એ બળદ બીચારો--દુનીયા.

૩૯

ભકતરાજ અમરીસ.

સાથી સુંદર છે મારા નાથ--મારો નાથ રે

ભક્તમણી એ દાસ કૃષ્ણનાથજી,
 ગુણસાગર એ નટવર નાગર;
 મોહી અમર વરને સોંપ્યો હાથ (૩) રે—ભક્ત૦
 કરવાને મનના ભાગનો તન,
 સસાર કરીશું એનો સાથ (૩) રે—ભક્ત૦

૪૦

નંદ બત્રીસી.

જગી જોને તું જીવડા, અદ્યા જગી, જો જરી;
 સુતો શું અમાગી, સુખના સ્વપ્નમાં ફરી (૨) જગી.
 સ્વારથતું સગપણ સંસારે, તેમાં મુઠ તું શું લપટાએ,
 કહું શું મુરખડા હજુ માયા ના ગરી,
 ચાહના ચીતની ના ચળી, તૃણ તનની ના ટળી—જગી.
 પ્રેરે મરણના માયે રે ફેરો સુકૃત કરીને ભવજળ તરીએ;
 માનવ દેહ મોંઘો ઘેલા મળશે ના ફરી
 ગાડા મળશે ના ફરી, ગુમાની મરશે ના ફરી
 વય તો જાયે છે વહી, તે ચીનમાં કાં નહી—જગી.

૪૧

નંદબત્રીસી.

આ સ્વપ્ના સમ સંસાર સમજી લ્યોને શાણા,
 દુર્લભ માનવ અવતાર અવની મહી એ રાણી.
 બાળપણું રમતા ગુમાવે,
 જીવાનીમાં લંપટપણુ બાવે;
 વૃદ્ધપણુએ જીવ લોભે તણાએ, રે નહી કીરતાર રે—આ૦
 મરણુ શ્વાસ જવ ચાતુ થાયે,
 કૃત્ય કૃડાં નજરે ઉભરાયે;
 પીડાક બાટે, પસ્તાય પાપી, સારે આંસુ વહે ચોધાર રે—આ૦

૪૨

રમારણુજીત.

મહી વેચવા હાલી હું તો મહી વેચવા હાલી,
 મારગે પક્ષકારા મારતી ફર કુલી શાલી;
 જીવાતીયાની નજર પડતાં લાગુ બહુ વહાલી.
 પ્રેમ પરખી પરણું હું તો મોહું ન ઠાલી માલી—હુનો૦
 માણી માણીમર મરદપર માં કર કરડી આંખ
 પોપટ પડ્યો પ્રેમ પાંજરે પાળ ગમે તોડ પાંખ;
 માણીએ નહી અમે પોપટડા, ગાડરના સારનાર,

અડીએ નહી અળખામણાને રહે તે પડતું ગમાર;
સીદને થકા ખાગ તુ ધાયલ સીદને થકા ખાસ,
તાન જેવા તો પગ માટે પણ દઉં ન તાલીરે—હુંતોં

૪૩

રમાદેવી.

જરા નાચોજી નજરેથી ચાર, હારે જરા જેલોજી ન મરેથી ચાર,
તેરી મેરી જેડી બની મજેદાર—જરાં

ચાલું મટાથી મહાનુ અટાથી, એનો ઇશક્યાજીતો વડેવાં—હારે
હવે નેન મીનાયોને પ્રેમ શીખાયોને ઝોર લુટાવાનેને મનીયાનીયહાર
હજી લટકેથી આવોને મટકેથી આવોનેઝોર સુણાયો ઝાઝરનો ઝમકા
હિહું હું હિહુંહું ચાર, ઇશકના જેજે દેદાર—રંગીલાં

૪૪

લીલાવતી.

અવર મદન અલખેલો આતો દીપે અવર મદન અનખેયે
શરદ પુનમના સુધાકર ગરબો, આજ નગરમા હોલો—આતોં
મનોહર કમ્તુરીયા મૃગ માકક, જેડે ઝરખે ઝડેલો—આતોં
હું નીરમાગી નાથ તજી મુને, વેસ્યા આવાસે વગેલો—આતોં
ધન ગુનીકા ધરણી નાગ મુજને, પ્રીય કર્યો મમ પરખેલો—આતો
ચંદ ચંદારને મધુર મેવ સમ, મુજ મન રંગ રહેલો—આતોં
મધ્યારી વેશે મને નહી જાગે, મમ છાગ છેલખખીલો—આતોં

૪૫

વીણાવેલી.

હા માનેલી માનેલી હોકેલી છોકરી તારં કિતારે ગુમાન,
હા ચઢીને ચઢી તુ હોક ચઢી ભુલી નાના મોટાનું ભાન;
પડેલા પાણી પીતે ઘર પુજે, પગી એતો મહાઅખાનુ—હા,
લાડ લડાવીએ ખાગપણે, પછી કરે અપમાન,
પાલી ભુલી ભાન કદાપી રવાન રહેવું નુકશાન.
થાય કુપાત્ર ને પ્રીતીનું પાત્રજ, રહેશે આખો ભવ દુખનીવાન

૪૬

નવલકુસુમ.

ભરી ભરી પ્રીતીની ખ્યાલો પીજે ને પીવરાવજે—ભરી ભરી
લટકે ને મટકે રસીલી રસીયાને રીઝાવજે—લટકે
જીવનનો લહાયો લેજેજી, જેખનનો લાવો દેજેજી,
રસનાના રંગ તરંગમાં, ઝલજે ને ઝલાવજે—ભરી
બની તુમ ગુલ રસીલી રે, પીયુ ખુલખુલ રસીલીને,
જેખનના જાડુમાં રે, હુલજે ને હુલાવજે—ભરી

આજ આની રાજ હજુરમાં કરજોડીને કરૂં વીનતી—૨૬.
એક કામસેના વેર્યા અહીં સાચી સતર તે તો મારી સહી
રાત દીન ઘેર તેને રહી, મમ પુત્રની બગડી મતી—આજ
કુળમાં કલંક કપુત્રી, આમને જરી ગાઠતો નથી,
એથી આપને કરૂં અરજ આ, મુકી બેટણું પદ ભુપતી
હુમે હમારી પીડા હરી, ગુણીકા કનેથી કૃપા કરી,
મમ પુત્ર અપાવીએ થાઓ રાજ્યની ચડતી રીતી—આજ

મારે મંદીરે પધારો યોગીરાજ મહારાજ,
ભોજન કરાવું મન ભાવતા;
ઘેઅર ધારી જલેખી શીરો સુખડી,
મોતીચુર ને મેચુર ભાગે ભુખશું;
ચક્ષુ તતખીરે કાયલી વડી, તમ કાજ—ભોજન
નેહે નીપજવું શાક ભાત ભાતના,
રૂંડાં રાષ્ટતાં બનાવું જાત જાતનાં,
અતી જુક્તિથી પીરશું પ્રીને ધરી આજ—ભોજન.

મારે મહોડો મનાવી રાજી કહેવરાવી;
કક્ષાવી પટાની પુછો શું તમે (૨)
કુલ સુગંધીવાળાં રૂંડાં રંગે રૂપાળાં,
તેની મીઠી સુગંધી કોને ના ગમે;
કોને ના ગમે—મારે
લીલાં પીળાં ઝાડ પાન—ઉપર પંખી કરે ગાન;
રાજ કોને સાબળવાં કોને ના ગમે;
કોને ના ગમે—મારે

રામ નામ તું ભજવે ખ્યારે, કાયકુ મગરખી કરતા હે
કચી મટીકા બંધલા તેરા, પાવ પત્રકમે ઢળતા હે
બ્રાહ્મણ હોકર પુરાણ વાંચો, રનાન તરપન કરતા હે.
સર્વ કાલ સુચીત રહે તો, ઓ કયાં સાહેબ મીલતા હે
જોગી હોકર જટા વધારે, હાથ મસ્તમે રહેતા હે,
ઘેઅર ધરે કર હાથ સુકાવો, ઓ કયાં સાહેબ મીલતા હે—રામ
મુક્ષા હોકર બાંગ પુકારે, વોક્યા સાહેબ બહેરા હે
મુંઘીકે પાંવકા અવાજ બાજે, ઓખી અક્ષા મુનતા હે

જમમ હોકર લીમ બધાવે, ધરધર લેકર શીરતા
શંખ બજા કર બીક્ષા માગે, ઓ ક્યાં સાહેબ મીઘતા હે
કહત કખીરા મુન બાઇ સાધુ, મનડી માઝા જપતા હે
બાવ ભક્તિસે ધ્યાન ધરત હે, ઉનકુ સાહેબ મીઘતા હે

૫૨

મીરાંબાઈ.

મુખડાની માયા લાગીરે, મોહન તારા મુખડાની માયા લાગી.
મુખડું મે જોયું તારું, મર્વ જુગ થયું છે ખાર
મન મારું રહ્યું ન્યાડ ન્યાડ રે—મોહન તારા
સંસારીનું સુખ એવું ઝાંઝવાના નીર જોયું.
તેને તુચ્છ કરી ફરીએ રે—મોહન તારા.
સસારીનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું,
તેને લેર સીદ જઈએ રે—મોહન તારા
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સો ન ગ્ય મારો,
રાંડવાનો લે ટાળ્યો રે—મોહન તારા.
મીરાંબાઈ બલિહારી, આસા એક મને તારી,
હવે હું તો બઠ બાગી રે—મોહન તારા મુખડાની.

૫૨

કખીરદાસ.

રામ જરખે બેઠકે સજકા મુજરા લેત
જેસી ઉનકી ચાકરી, એસા ઉનકો દેત.
મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શરીર,
આશા તૂટ્યા ના મરે, કહે ગયા દાસ કખીર
કખીરા તેરી કોટડી ગલકટે કે પાસ
કરેગા સો પાવેગા, કોણ બેઠા કોણ બાપ
અજગર કરે ન ચાકરી પંખી કરે ન કામ,
દાસ કખીર યું કહે સજકા દાતા રામ.

૫૩

સુરદાસ.

વિષય વાત મમ માત તજીને, કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે.
ધર્મ વૃત્તિ એ ધરણી ધરતું, ધ્યાન મતીથી ધરવા દે.
અધમપદાને અલગ રાખી, બંડાર ભક્તિના ભરવા દે.
નટવર નામનું નાવ મળ્યું છે, તો બવસાગર તરવા દે.
નાશવત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે—વિષમ.

૫૪

ઉદયભાણુ.

માન માયાના કરનારાં જરી જોને તપાસી તારી કાયા
પુછી જોને તું પડીત પુરાણારે કોઇના અમર છે લેખ લખાણા

કાચી છે કાચા આ માટીની માયા માટીના ખેલ ખનાયા
લાણા તો સમજી અલગ થયા પણ બાળક ખીચારા લપટાયા રે
લાખોની પાંખો મધ છે વીખરાઈ જેણે મુછપર લીધું ઠરાયા
કાળના કોવાડાથી કોણુ બચ્યું છે હોય બંને રંક મહારાયારે—રે
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી વંધ્યાના લાડ લડાયા
જાળન ને તન ધન તેવા સમજવા પાણીમાંના પડછાયારે રે

૫૫

વીણાવેલી.

અરે શું માનવનો અભીમાન પલકમાં ટળી જશે રે
ખરે જેમ પીપળ ઉપર પાન પલકમાં ખરી જશે રે
પલકમાં ખરી જશે રે માટીમાં મળી જશે રે
ધડી જીવતરમાં ધડી એક સુખની ના આ.....રે નથી
મુઠ મમનામાં તોએ મરતા આ.....રે મથી
પામર નર નાદાન.અરે.
કાચા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ગાડવો
સમજી જને સમજી થઈ અભિમાનને વણસાડવો
અણીમાન ફણીધરને નહીં દુખ પાછને પેઠાડવો
રાવણ સરીખે માનથી લીધો નથી કાંઈ લાડવો

૫૬

મીરાંબાઈ.

કાનુડો ન જાણે મારી પ્રીત બાપ અમે બાળ કુવારારે—કાનુડો.
જળરે જમનાનાં તીરે હું તો ભરવાને ગધતીરે
કાનુડે ઉરાડમાં આજાં નીર છાંટ્યાં છરરરરરર—કાનુડો.
જમનાને કાંડે વાલે રાસ રચ્યો છે
સોળસેં ગોપીનાં ઝાઝ્યાં ચીર શટ્યાં છરરરરરર—કાનુડો.
હું તો વરણાગી કાના તમારા રે નામનીરે
કાનુડે તાકીને માર્યાં તીર વાગ્યાં સરરરરરર—કાનુડો.
બાઈ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા
કાનુડે બાળીને કીધા બાપ ઉડી રરરરરરર—કાનુડો.

૫૭

માનસિંહ અલોસિંહ.

જળ ભરવા હું ગધતીરે સાહેલીની સંગે
આડા આવીને ઉભારે, કુંવરજી નવરંગે
જળ ભરવા સરેં મયા એ વાડી મોઝાર
થઈ ઉભા કરવાન તે જને રાજકુમાર
રોડી રાખી સાસુજી રે અમે સઉ પનીહારી
નાથ પ્રાણીને મારે રે કીધા જાન બારી—

શરમાઇ ઉભા રહ્યાં શું અમરૂં અગળા જોર
વિનંતી કાંઈ સુણી નહીં દેખાડી નીજ તોર
તેથી અમો હાર્યાં રે આખર એક સાહેલી
નામ દીધુંજ મારું રે ત્યારે દીધા મેલી—જળ.

૫૮

સંસારીયામાં કોઈએ બતાવેા નર સુખીયાજી
રાજ પશુ દુખીયાને, પ્રજા જન દુખીયાજી
દુખીયા જગતમાં જીવાનીયા—સંસારીયા.
આશા ત્રણપમાં બધાણા જીવડાજી,
એક ખીજને લડાવીયા રે—સંસારીયા.
મનમાં મનોરથ મોટા મોટા બાધીનેજી.
અધમે આદરે અભાગીઆ રે—સંસારીયા.
ધાર્યું હરીતું થાય મુરખ માને નહીજી
અંતે પડે શીર જીતીયા—સંસારીયા.
બવ રે સાગરને પાર ઉતારવાજી
રામનું નામ લે તુ પ્રાણીઆ—સંસારીયા.

૫૯

મોહનીચંદ્ર.

આવશે પ્યારી, આવશે પ્યારી આવશે રે
અહોહોહો, મારી હૃદય મણી પદમણી પધારશે રે
હીરા મંગાવુ કે મોતી મંગાવું, પ્યારીતું મન શે માનશે રે.
માળા મંગાવું કે ગજરા ગુથાવું સુઢરીને શુ કાવશે રે.
ચબેલી લાવું કે કૂહીનો લગાવું, રસીલી શાથી રાચશે રે—
લાડુ મંગાવું કે ઘેજર મંગાવું, મોહિતીને શું ભાવશે રે.

૬૦

મોહનીચંદ્ર.

ચોકને આંગણે ચાંદની રે ખીલી રૂપેરી રંગ રંગ રે
આવેા સાહેલી રંગ માનવા
હધયા ખોલીને બેન બેનરે વાનો કરી લ્યોની વહાલની
વહાલા વસે વિદેશમાં, બાળા બાળે વેશ;
સધયર શાશા મોકલું, શાણાને સંદેશ.
કુજલરી રે સદેશો હમારો જઈ વાલમને કહેજોજી રે
પ્રીતિ કાંઠાના હમે પખીડા પ્રિતમ સાગર વિના સુના સુનાજીરે
કુજલડીને વહાલો મીઠો મહેરામણ.
અમને અમૃત ખાણુ વહાલા પ્રીતમ પ્રાણુ—કુજલ.
મારો સુલક્ષણો, એકા જીવંત ખાય;
એ જીવ જીવંત ખાય.

તમારા સમ જો તમે મને વહાલા, જુડડા સમ આવહોજરે
 પીયુ તમારું મનડુ માને ત્યાં જવ છો,
 ધી બર્યાં ઘેઝર ઘેર રજો છે
 કુશકા આવેને ધકા આવ છોજરે—પીયુ તમારું,
 મોળ વરશની સુંદરી, સ્વામી વરસે સાડ;
 મોઢુ જોઈને મોહી રહ્યા લાડકી કરતી લાડ.
 પમમાં કાંટો વાંગ્યો (૨)
 નહિ રે જીવું હું તો નહિ રે જીવું
 મારી સગી નણુંદના વીર હો રાજ—પગમાં કાંટો.
 તેડાવજો મારા આપાજીને રે,
 જોગી જતીને તેડાવજોજ રે—નહિ, રે.

૬૧

વીણાવેલી.

ચાલો મારા ચતુર સુખજી હાં હાં
 માને નહિ નયનનાં બાણ હાં હાં
 કાળજો ઉતારી તારી મુરતી રસિલા પ્રાણ—ચાલો.
 ઘાયલ કીધો તે પહેલા ધુતારી મારી નયનો માર ;
 દાઝ્યા ઉપર લુણ વચન લગાડી પુરો કર્યો લાચાર
 નખરેથી છેવટ નાણુક નાણુકડી
 માર્યો તેં હાય હાય ઠાર ઠાર
 રસિકવર માર્યો તેં હાય હાય ઠાર.

૬૨

માહનીચંદ્ર.

મારી લાડકડી લજ્જને સંભારજો રે
 આ પાંખ વિનાની પંખીણીને પાળજો રે
 બેડ ચતુર સુખજી હો શું કહીએ
 તોય દંપતીને આશીશ દઈએ
 હળા મળીને હેને પ્રેમ હેમ સંભાળજો રે,
 મધુરા મંત્રથી પાપ છુટારાને મારજો રે
 નિર્મળ મતિ જળથી દહાય અનિતી નિવારજો રે
 જળથી છુટે માછલી નોંધારી લાચાર
 ગમરાતીના ગુણવતિ વિશ્વપતિ છે બહાર

૬૩

નરસી મહેતા.

વારી વારી શું શોભે છે વીરો બીજા પાંચકા મે પોતે હીરો
 પીરશું બોલ્યાંજો ખાંડ ને ખીરો દેશે બેનીને બહુ હીર આરો
 ધરણીધરનો સેવક સદા ધીરો જોને દેખીને લાજો અપારો

શુભ આહક જગ વીરતું, બેન વિના નહિ કોય;
 વંશ વધારક તાતના, દીર્ઘાયુષ તું હોય.
 આપ તું આશીશ, સુખડાં પામીશ, દુખડાં વામીશ બેન—વારી-
 ધન ધન મારી બેનડી, વિષ્ણુ સ્વારથ તુજ પેર;
 સ્વારથ સહ સંસારમાં, નહિ નરસીને ઘેર.
 સાચી સાચી પ્રિત ચોટી તારે ચીત ગાતું મને ગીત બેન—વારી.
 ૬૪ વીણાવેલી.

જગતમાં તે નરને ધીકાર, તજે જે પરણી ધરની નાર
 બગાડે મુરખ તે સંસાર, બેળવે દીવેલમાં કંસાર
 અરે કેમ હાથ પડે રે અ...ર સુઠરી ધર શણુમાર
 શુલાખના ઢગલામાં શોભે, ધમ ધમતા અંગીકાર
 અંગ આપણું અખળા કહીયે, કહો ભાઈ અંગ નજીને રહીયે
 અ...ર કોણુ ઠાર—જગતમાં
 બળે કેમ કેશર ખાવામાં, લસણુ તણે વધાર
 મધુર કળીમાં ડુંગળી ગુંથે, હીણુભાગી સરદાર
 કુસુમ કળી કળમાઈ દીસે કરમાં છુટે કળીને છાકી છરમાં
 અર.....કુંબાર,

૬૫ ચંદ્રહાસ.
 કરમાં તું દીલ સાથ છોકરા કરમાં તું દીલ સાથ
 છુટે કોઈ ન મારે લાત છોકરા
 તુને સંભાળુ પ્રિતિથી પાળુ ચાલ તને મારા મહેલ દેખાડુઃ
 ધરેણા વસ્ત્ર સારા સારા કાઢુ, ચાલ તું જો મારા મહેલના ચિત્રો
 રમકડાં રડાં ન્યારાં વિચિત્રો, અરે મારા કેવા છે કંકણુ હાથ—છો
 તમે માયાળુ દીલ દયાળુ સહિતા કહ્યા વિના હું નહિ આવું
 માતપિતા તમ બ્રાત કોપાવું, વિખ્યાળી હું સત્યજ કહાવું
 નાના નહિ હું તો નહિ આવું, તમે મુકા મારો હાથ—છોકરો

૬૬ મોહનીચંદ્ર.
 પ્યારી વાતો મધુરી કરો પ્યારની, કાંઈ ખાતર કરો દીલદારની
 દ્યોને દહેજત જોખનના શણુગારની બોલ બાળા બોલ
 મદનના બહારની
 ધુંધ઼ બોલો બાળા બોલો, જીવાની દીવાની દીન ચારની
 મણો વાતો સુણાવું મહેવારની બીક રાખો ખુદાના મારની
 'દા મસ્તી આ સંસારની, નહી, આમે હજુર કીસ્તારની'
 'ગ પછાડે, હેવાની નાદની મુકો પ્યારની—બધી

શીટકાર છે શીટકાર તુને નારીને શીટકાર
 ધીક તારી જાતને સુકીધો વ્યભીચાર—શીટ.
 પતિવ્રતાનું ડોળ ધાલે પતીની સાથ તું
 અંતે તુને આણું સુઝયું ધીક છે અવતાર—ધીક.
 કુળ લગવ્યું મુળ લગવ્યું ધણી લગવ્યો,
 પ્રાણુ જશે આ મારો આ તુજ કાળ નારી—શીટ.
 નક્ટ જરા ન આવી શરમ કર્મ શું કર્યું
 કર્મ તજ મર્મ તારો નાગણો તે વાર—શીટ.
 જોગી રાજ બરથરી તે નારી કાળથી
 મરણુ રૂપ મારું થશે નીચ હાથ નાર—શીટ.
 શીટકાર છે શીટકાર તને ધીકાર ધીકાર તને
 તારી જાતને ધીકાર તારી માતને ધીકાર—શીટ.
 અને ધીકાર તારી સાથ પરણનારને ધીકાર

આવો આવો કુમકુમને પગલે
 આવીજ ડગલે ડગલે
 સુખ શાંતિ વ્યાપી સધળે
 રાત્રિ હું ઢગલે ઢગલે
 ખીસો નહિ જરીએ બાળા
 શા ચલાવે છે ચાળા—આવો.
 પારસમણી પડખે પેઠી, ખીક સધળી હેઠી બેઠી
 ચીયું જો જો અંડાળે, બોંગવીયું હા જુપાળે,
 મુકું હું હાથ કપાળે

ભાગ્ય વીના નર ભમતા ભવમાં ભક્ષભક્ષા ભારી
 અતી દુખીયારા હાલત ઠાતા દેતુ વીઠારી—ભાગ્ય.
 કષ્ટ કરતા નાચારી કષ્ટ નર છે બીખારી.
 કષ્ટકેને અસ્વારી કેવી, લીલા છે પ્રજુજ તારી
 સુશીલા સમજે પ્યારી, વિયોગે અતિ દુખીયારી
 અકપતીથી લે ઉમારી, કષ્ટ કાપો કરણાકારી—ભાગ્ય.
 કહું કષ્ટ શું ગીરખારી, વાણી ન પહોંચે ખીચારી
 વીનતી ચાલે વિજુચારી ઇશ દયા કર આવારી—ભાગ્ય.

સે વચન (૨) વળ રાખે ભગવાન સહાય તે ધણીરે
 છે વચન (૨) પરમારથ કારણ પ્રાણ તરખણું લઉ ગણીરે
 વીના વીનંતી વાદળ વરસે હરદમ ઉગે બાણ બાળા
 તરવર શરતાં સરવર ડગતા કોણ કરે છે તાણ
 વીર વિક્રમ વિદેશ બટકયો શું સેવાને લ્હાણ
 તન ધન અરપે પર ઉપકારે, ચાતુર ચતુર સુખણ.
 પર ઉપકારીની બલીહારી છવ્યું તેનુ પરમાણ.

દાણુ માગે રે દાણુ માગે.
 કાનો કાકરી મારે તો મને વાગેરે—દાણુ.
 કાનો કીયા મુલકનો દાણી,
 મારી નવરંગ ચુંદડી તાણીરે—દાણુ.
 કાનો કીયા મુલકનો સુખો.
 મારી વાંટડી રોકીને કાન ઉભો—દાણુ.

મુને સહાય કરશે મોરારી રે વારે ચડશે ગોવરધારી.
 અહલ્યાં ઉગારી મીરાબાઇ તારી
 બેની ચિંતા કરીશ નહિં તુ મારી
 મંજરી બચ્ચાને બળતા ઉગારી,
 મોક્ષ દીયો ગજેંદ્રને તારી.
 દ્રૌપદીના ચીર પુર્વા
 થાશે તે સહાયકારી.

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો.
 બોલો બોલો મેના બોલાવે, ડોલો રગરસીયાજી ડોલો.
 જરી ડોલો ડોલો ડોલો પ્યારી ડોલાવ.
 મેના તારા વચનની વેણુ વાગી,
 લાગી લાગી લલિત લહે લાગી
 મેના વહાલી મેના કેના કહે પણુ જગી.
 જગી જગી અજળ જોત જગી.
 પહેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સમારો
 વહા વહા મેના શું સતી સીના વિચારો
 ચતુર સુખજી સીતારામ ઉચરાવે—બોલો.

પોપટજી પાંજર સોનાનું સળવું
લાડલી હું લાલચું નથી કે લલચાવું,
સોને રૂપે શું બીડ ભીતરની ભાગી—વાગી
ભાવના ભુખ્યા સુતાવી ભાવના ભુજાવે—ખોલે
રૂડા સુડાને રંગે રંગ રમાડો,
પાંખે ધાત્રીને ફળ મીઠા ખવરાવો

૭૪

સરદારખા.

દશા કરે તે કોઈ નવ કરશે મુજબ કરે અભીમાન
પ્રાણી ખીચારું તુછ મગતરું, કાળ કયા અજાણુ.
હું પદમાં મરડાઈ મરે પણુ, ધાર્યું કરે ભગવાન—દશા.
નીરધનીયા પગમા ધનવતા ધનો થયા લાચાર
સદા સુખી કે સદા દુખી, નહિ કોઈ જગતમા રહેનાર
કુંપળ હસ્તી પાન ખરંતા તે પણુ છે ખરનાર
સત્ય ટેક ખાતર જે રેરેશે, આફત અપર પાર
નામ અમર રાખે તે જુગજુગ, જનમ્યું તેજ જનાર
નાહક આકીન છે કે નીચ જન, સલ સત્ય સહાયક કીરતાર

૭૫

મીરાંબાઈ.

હરીવેણુ વાય છે રે હો વનમાં, તેનો વૃક્ષ વધ્યો મારા તનમનમાં
ચીતડામાં ચટપટી રે હો લાગી, જીવન જોવાને હું જાગી.
રસીયાજીને રે હો રાગે, બ્યાકુળ કીધાં છે વધરાગે
ગતમને ભુલ્લી રહો ગેહની, વનમાં અંશી વાગે વેહની
ધીરજ ધરીયા હો ધ્યાને, કાંકણ નેપુર ધરયા કાને.
સેજે કાજળ રે હો સાર્યાં, વેહમાં બાળકને નિસાર્યાં.
પ્રીતમ પરવશ રે હો કીધા, લજ્યા લોખી મન હરી લીધા.
કંઈ કંઈ વાર્ગા રે હો કંયે પ્રભુજીને મળવાં આલ્યાં પંથે
ત્રીભોવન નીરખ્યા રે હો તમને, અંગમાં આનંદ વાધ્યો અમને
વાલમ જાયા રે હો વનમાં, મીરાંબાઈ મહાસુખ પામ્યા મનમાં.

૭૬

મીરાંબાઈ.

ગોરી ગુણીયલ જશુ અમારે ગામરે
નારી જપશે નીશ દીન નાથ નામ રે
માળ ધારી હાથે કહીશ સ્વામી સ્વામી
સીસ સ્નેહે નામી જેમ ભક્તિ મામી જપે રામરે—જે
રાજકુવર રૂડા અતિ, અવની માંહી અમે
દધ શકી જીવે નહિ

એમ કરતાં કસોટી ને કંચન થાશે
ગુણ મારા મારો પ્રીત પાણી પાસે
હું રતી, થાશે આપ કામરે.

૭૭

રામ રતન.

જીવ જાતા એક જાણુ વિશ્વ સહ વેરાન દીસે,
વીશ્વ સહ વેરાન દીસે ક્યાંય આગમ દીસે;
સુના મદીર સુની મેડી, સુનાં જાળી જાળીઆં
સુના દીલને સરવ આજે સળગતા સમસાન દીસે
માટીનું ખોખું તજી, એ પ્રાણુ પખીડું ગયું;
આ માટી ના ગાળા મટી એ ખોખુ પણુ નાના દીસે—જીવ.
જીવતા ને જાણુતા તો આ મારો છે.
તે પંથી તો પંથે પડ્યો આ જીવનો ના કામ દીસે.

૭૮

ગરીબ ગૃહસ્થાશ્રમ.

જીવ માયામાં જાય ભાક્ત કર કેમ શ્રી હરી. મન મારૂ મુઝાય—
ભક્તી. (૨૬)

ઉડું પ્રાતઃકાલ. સાથે રોડા ઉડે બાલ એતો મોડું જંજલ (૧)
એને સમજવું કેમ. જોઈએ પેરવાને હેમ હવે કરવું તે કેમ. (૨)
ત્યાંતો દીન ચઢી જાય પાઠ પુજા ન થાય. જીવ ધધામાં ધાય. (૩)
નારીકેહ વચન ધરમાં થોડું છે અન કાલ ક્યાંયી ભોજન! (૪)
તમે કાંઈક લાવો શાક બેસી કેમ થયા રાંક એમાં મારો સુ વાંક પ
એતો જુડો જંજલ એને જોઈ ચઢે કાલ થાય અગ્નિની ઝાળ. ૬
એની કર ખટપટ એને જાના રાખુ ઝટ એને સમજવું શટ. (૭)
કહે મગન મહારાજ રાખો ભક્તોની લાજ પુરો શેવક કાજ (૮)

૭૯

ગુણસુંદરી.

જાર નર નારને ધીકાર છે હજાર વાર—ટેક.
જાણો તેવડો ગમાર, મુરખનો સરદાર;
અપરાધી એ અપાર, સમજે સજ્જન સાર—જાર.
દામને ઉઠાવનાર, વખત ગુમાવનાર,
હરીરને સુકાવનાર નરકનો ધરનાર
લાજને લુટાવનાર, જગતમાં જાણો જાર—જાર
પ્યારમાં જતો હજાર, બહુ થયા ખુવાર;
જાણો જરી સાર, વ્યભીચારમાં લગ્ગર;
જાણો પ્રભુને લગ્ગર;

નથી નથી તલનાર, અંતરીક્ષ પ્રભુ મારે મરશે અમારે.
ગદા મોગરીથી !કાર,
પછી નરકના પ્રવારમાંથી,
જમદુત હડસેલી નાંખે નીરધાર—જાર

૮૦

હામલતા.

કપટી દીલ તાર તપાસી જો વાંસી રહ્યો કાં હાં હાં
કુંવારી બાળા ફસારી ખોટી, લલચાવી તે જુલો મયો કાં—કપટી
વાણી મીઠી તારી ઝેરે ભરી, મારી છદ્મીને ધુળધાણી કરી
રાખ ઇશ્વરની બીક મનમાં જરી,
જાય છેક અભીમાનમાં વધ્યો કા—કપટી.

૮૧

કુલીન કાંતા.

અરે હું મસ્તાની પ્રેમની, મને કોઈ ન છેડારે;
લાચાર હું બીચારી છું, સીદ લ્યો ભો કોડારે,
જીવાનીથી દીવાનીથી છું મારો ઓડો છેડો રે—છેલ્લો અરે.
પ્રાણુદાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત;
પ્રાણુદાન તો સેહેલ છે, કંઠણ પ્રીતની રીત;
આધાર તું કીરતાર મારો પાર બેડો રે—અરે હું.

૮૨

નવલ કુસુમ.

છોડો સામુ અરેરે (૨) જોસે કોઈ તો કેહેસે છીનાળ,
એમાં શાની ડરે છે (૨) હજી હું છું કુંવારી બાળ;
આળ ચકેલી બાળનો કોઈ ન જાણે હાથ,
તે આ બંદો પ્રેમથી પરણી યારો નાથ;
જેવાં આ બાધ હરખાં તેવાં આ બાધ !સરખાં,
કહે કેલી જીંગતી છે જોડી, દીધી જોડાવી નહી પામી ખોડકોડ

૮૩

જપતી પ્રીતમની જપમાળ, જીવતી જો અલખલી;
જોખન રસ રંગે જોની, આ બની ઘેલી,
બ્યાકુળ વૃક્ષના વિષ્ણુ વહાલી વેલી—જપતી.

તન મનમાં બ્યાપી રહ્યો, જોખન વસંત જોખ.
રસ ભોગી રસીયા વિના, રમશે ક્યાં રસ રંગ.
જાણ્યું ન જડીઓ કોઈ રસીઓ રંગીલો;
ચપ ચપ કરતી લેતી જ તું ચળેલી—જપતી.

પેટ દૂખે શીર કુટતાં, સંકટ બા ન સમાય;
બળતાને બાળી સખી, હપડે શું હરખાય.
આહા અકળાએ શાને છેલ્લો બીલી—બ્યાકુળ.

વાંચનાર જરા વિસામો હયો ?

તમારા અને તમારા કુટુંબની સુખાકાશી માટે.

રોગ નીવારણ.

નામનું અતિ ઉપયોગી પુસ્તક બહાર પડ્યું છે. જેની આઠ હજાર કોપી અત્યાર સુધીમાં ખપી ચુકી છે જેની પાંચમી આવૃત્તી છપાઈ બહાર પાડવામાં આવી છે.

તેમાં નાડી જેવાની રીતો, બાળકોને રાખવાની માવજતો, દરેક રોગ સાથે ઉત્પન્ન થાય છે, શું દવા કરવાથી મટે છે તેવા દેશી ઔષધીના વિષયવાળું ગ-જવામાં રહે તેણું મુસાફરીમાં ઉપયોગી સોનેરી પુઠા-થી મજબુત બાંધણીવાળું સુશોભીત પુસ્તક તૈયાર છે.

કીંમત આઠ આના ટપાલ ખરચ માફ.

તે સિવાય

લગ્ન પ્રસંગમાં જોઈતી જાત જાતની કંકોત્રીયો ઇન્વીટેશન કાર્ડમાં છાપેલી, નોટપેપરમાં છાપેલી, ફેન્સી કાર્ડ ઉપર છાપેલી તૈયાર છે.

ક્રીસ્ટમસ, નાતાલ, દીવાળીને લગતા મુબારક કાર્ડો અને કંકોત્રીયો મોટા જથ્થામાં હમેશાં વરસોવરસ નવી ફેશનમાં બહાર પડી છે.

વેચનાર.

જેશંગભાઈ મોતીલાલ શાહ.

ઢેકાણું. રીચીરોડ.-અમદાવાદ.

૨૫

૮૪

ધુ'એકી માડી ભગ્યે લીએ જાએ
પૈસાદા લોભી દિરંગી વારે જાએ,
જાત નહિ દેખે જમાત નહી દેખે,
ઝોઢીએ સમકો ખીઠાય લીએ જાએ,
હીડું મુસલમાન જાગી ચમારસે,
ટીકીટકે રૂપયે છીના લીએ જાએ ધુ'એકી.

૮૫

ઉમાદેવડી.

જા જારે શુ રીસાય, રસીકી નજર મીલાવી (સે)
ચટપટ ચીતમા લાગી ચતુરા ચેહેરો જોવા દે;
હીરા મોતી માગ્ય મધુરી ઝાંઝર ઝુમણાં લે,
મદન અગન તનમા લાગેલી તરત યુઝારી દે;
સમતા નથી રહેતી રે સજુણી ગરમ વચન મુકી દે.
કલ્પવતામાં છપીલી તુજ છાયે પામર પંખી લે.

૮૬

વીણાવેડી.

ઉઝ્યો સખી વૃષ્ટિનો શણગાર હાંમે,
આલ્ય આલ્ય જોવાને ચંદ્રમાં
જાને પ્રેમ લેલી ભુમીના દેહાર,
જોને ડાલે સૃષ્ટિ આનંદમાં—ઝોહો.
ધન્ય ધરા સુંદરી તને ચતુર ચંદ્ર તુજ કાંત;
શાંતિ પાઠ પદાવનો, શાધીને એકાંત.
ધરણી પડી પતીને પાય, શીક્ષા શીરે ધરે રે
ગુણીયલ ગોરી પતિ ગુણ ગાય, શાંતી ચીને સ્મરે રે.
ધરોને બહેન ધરતી માતાનું કલ્પ કાન
પ્રીતેથી કરો સસાર સુધારસ પાન—ધરણી.
ચંદ્ર સુખે ગીતાધને, તારાનાં મુખ સ્યામ;
સદગુણીના મુખ બાળીને, રમે દુષ્ટતા રામ;
સખી જોને પતિનું માન, તેનાં મધુર્ ગાએ ગાન,
પામે દેવી સમાન સનમાન, રમે ગમા રસીક લપતાન,
ધરની નાર સમ ગ્રહણીઓ, સેવે શ્વામી પાય;
ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મળે, જ્યાં જ્યાં ત્યાં ઉચ્ચાય—ધર.

૮૭

કરણધેડી.

આંખલડી અણીયારી રે; જરા નચાવ નખરાંવાલી,

જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા;
 જમર કમાન જરા જેથી ખુણેથી, કોધ કટાક્ષ કર આલી રે
 જરા નચાવ નખરાં વાલી.
 જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા,
 લટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકાળી રે,
 જરા નચાવ નખરા વાલી.
 જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા,
 દ્યો લટકો મટકો ચટકો આ, આંત્રી સતાવો શું ઠાલીરે,
 જુઓ ન ચે આ નખરાં વાલી,
 જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા.

૮૮

ત્રીવિક્રમ.

પુનમ ચાદની ખીલી પુરી અહીં રે,
 શોભે રજની સુદર શીઆજ
 હેતે રમીએ સધાને સહીયર આપણે રે
 માહે જડીયાં છે નીલમ મણી નગ—હેને.
 મળી આજે આપણે, ધરી સોળ શણગાર;
 ક કકણુ ચુડી ચમક, ચદ્ર તેજ એક તાર.
 હીરા રતન જડીત ઉર હાર છે રે,
 મોતી ગુણલ લટકે છે બાજુબંધ—હેને,
 અખોડા કુલે જડયા, સર સેયે હીંમુલ;
 કીધા કુમ કુમ ચાદલા, મુટતામાળા ધર.
 આરસ પારસમણી જડેલો ચોક છે રે,
 તેમા વસ્તા હમયે નણુદલ વીર—હેતે.
 પહેર્યાં ઝાંઝર પ્રીતથી, ઝણુ ઝણુ કર ઝણુકારે;
 ફરીએ સધયર કુદડી, આ રજની મોઝાર.
 સખી વેલીઓ કુલી એ વિધ વિધ બાતનીરે,
 તે તો આપે છે શી સુદર સુગંધ—હેતે—પુનમ.

૮૯

પવિત્ર લીલાવતી.

આધ પટારો કેમ ઉઘાડ્યો જોઉ કુંચી બેસારી કેધ;
 સાહેબ બાપા બહાર ગયા છે, શું ગુન્નમાં ધાવ્યું લઇ
 બધું ધરેણુ ક્યાં લઇ ચાલ્યા, આમ કરી તરકરનું કામ,
 જાડશે માથે અરે અમારે, પાછું મુકો તમે નમામ
 ચખાવલા તું ચળી ગયો છે, પરની તારે શી પંચાત;
 બસ બસ તારે નહી બોલવું હમણા પાછળ પડશે લાલ.

નીચ જાત ચાકરની તારી આખર જોડા ઉચકનાર;
આવ રાંડના હવે અડાવા, બંદા તો ચાલ્યા બહાર.

૯૦

મોહનીચંદ્ર

ધીરી ધીરી ભુંદરી જરા ધીરી,
તારા વાંસે લીધી છે ફકીરી—સુદરી.
નયન મીઝાવો પ્યારી હસી બોલાવો
આપીશ આખી અમીરી—ધીરી.
રૂપે રીઝાવું કહો તો સોને મદાવું,
દુર કર તુ દીક્ષગીરી—એજ દુર—ધીરી.
ધીરા ધીરા કુવર જરા ધીના,
સગા માડીના જ્યાં એ વીરા—કુવર—જરા.
જેવી પોતાની તેની નારી પરાઇ,
પરત્ની બરબત પીડા,
રાવણ રોગાણો દુઃખોધન દમાણો
કધયા કીચકના થઇ ગયા ચુના—ધીના.

૯૧

વીણાવેલી

સુંદર સામળીઆ, નામ જપીશ નીત્ય તારું
મનહર ના મળીઆ, કાશી કરવત ધારું.
શામળા શણુગાર અમારા, કાળજી હર્યું કામણુગારા
વીનવે કંગરી દીન દારા, દરશન દો દીનદાર તમારા;
ક્યાં હું કહું દુખ માહુ—સુંદર,
આસપાન નહિ વાસ જહાણુ અરર ત્રીભુવન ભાસતુ કાળું;
નીરખુ નહિ કદી મુખહું રસાળું જર્ઝ હીમાલય ગાત્ર હું ગાળુ

૯૨

પવિત્ર લીલાવતી

પ્રીતી પાતરની કરનાર, મરવે મુરખના સરદાર;
નીનિ નીપુણ ગણે નાદાન, પીડા પામે અપરપાગ.
જેની સાથે જવ તળ બાળી, મત પીના પરણાવે,
એને ત્યાગી નિરભાગી નર, આપણી પાસે આવે—પ્રીતિ.
પતિન સુખ પકવાન સરખું, તૂમ થયા નહી તેથી;
મણીકા ગમન વમન સમ ગણવું અરે થશે શું એથી—પ્રીતિ.
શું એનાથી કારમ સગસે, એથુ શારું કરશે,
શ્વાન સમાન સદા અથડાઇ, મોન વગર તે મરશે—પ્રીતિ.

૯૩

ચંદ્રહાસ

થયા છેરે પતી તેજ પ્યારી તનના ઉર હસી વળી આજે

હેલ છખીલા રૂડા રંગીલા રાજપુત્ર પ્રખ્યાત.
 જોયા બાગે, અનુરાગે, ચીત લાગે, કેમ ત્યાગે,
 પ્રભુ મેં તનમન તમને અરખું થઈ રાજી—થયા.
 કૃષ્ણ કૃપાએ તમોજ મળીયા દીક્ષમાં જે ચિત ચઢાય,
 નોતુ નકી, નોતુ વકી, નિશા પકી, વિધિ લખી
 પ્રીયા ઉત્તમ તન બની દેવ સુંદરી, પદમણી મળી આજે—થયા.
 મહેલ જતાં તે દી તરછોડી હવે ન મુકુ હાય;
 આલો આવું, મન ભાવું, કેમ નાવું પ્રિય કહાવું;
 હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ છાજે—થયા.

૯૪

ઉદયભાણુ.

સાહેબા સલુણા નાની નણુદલાના પીના,
 લાલા લટકાળા મને (૨) આછા અછા ઘાટ ઘડાવો મારા સાહેબા
 સરખી સધયર મળી હાંસી કે છે
 લાજ મરહું બાઈ (૨) વેલા વેલા સોનીડા તેડાવો મારા સાહેબા.
 નાતુ શું નાથ એક જુમણું ને મહી જીણુજીણુ હીરલા જડાવો
 નવેસેરો મોતીનો હાર મારા સાહેબા જીણુજીણુ નીલમ મુકાવો
 જોગવાઈ જસતી જે હોય માગ વાલમા, કંકણને માણેક મઢાવો
 મરીબધણીને બાઈ ઝાઝુને શું કહીએ, બસ આટલેથી મનવાળી દબાવો
 બાઈ સાબ મોટા એક પાણો માગી લઈએ—સાહેબા સલુણા.

૯૫

સોભાગ્ય સુંદરી.

પહેરી ચોળી લટકા મટકા કરતાં આવ્યાં
 રંગે જોળી સાડી જોઢી મન લોભાવ્યાં,
 ઝઝરના ઝણકારે ટર કંકણના બખડાં
 કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યા—પહેરી.
 હવે શરમાવો ડાલા, શાને દીપરજી માગ,
 બોલો બોલોજી બોલો બોલો
 મેં કેવા તમારાં નખરાં તો જણાવ્યાં—પહેરી

૯૬

વીણાવેલી.

કાયા કાચો કુબ છે, જીવ મુસાદર પાસ,
 તારો ત્યા લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ,
 રાખે જેની રીતે રામા, રંગ તેની રીતે રહીએ—સદા.
 પીપળ પાન ખરંતા, હસ્તી કુંપળીઆ;
 મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપડીઆ.
 નહી જેનીતે તેવી નિત્ય, કોઈની નખતી નેઈએ;
 દશાના ઢંગ રતુના રંગ, જેની દેખી લઈએ—સદા.

કદી મહેલો માળીઆં કોમળ છપ્પર ખાટ;
કોમલીન એવો આવશે. લુપ્પા ન મળે ભાત—સદા.

૬૭

પવિત્ર લીલાવતી.

સખીઓ નીજ નીજ નીતિ ધરમ સદા સંભાળીએરે;
પરમ પવિત્ર પટકુળ પહેરી પરીધાન
સાસુ સસરા માત પિતાની સેવા સાચવે રે,
ભાવ સહિત ભક્તિથી નીત ભજીએ ભગવાન
એવા ઉત્તમ ગુણથી, ઉભય સકુળ અજવાળી એ—ટેક.
નજરે નજર ન જોડીએ, નાથ વિના નર સાથ;
પર નરને નવ આપીએ, તાળી હાયો હાથ,
હસવું રમવું જમવું, એકાંતે નવ બેસવું રે;
પતિ વિણ પતિના, પણ સદા મિત્રોની સંગાથ—એવા.
નાથ વિના કરવી નહિ, વિનોદ ક્રીડા વાત,
વિશ્વ વિરૂધ ન વરતવું, ભયે તાતકે બ્રાત.
સખીની બ્રજ થવું નહિ, સુંદરી સંગ આચારથી રે
નિરજન નટ ખટની સોમત તજી સુખન—એવા.
કુટી કદરૂપ કુમડો, નિરધન નિરખળ કાય;
મતિ હિણ પતિન પતિ મળે, એ પતિને મુર સાથ.
જોડી પગ અગુડે દ્રષ્ટિ આધુ જોડીએ રે,
મુખકર સાચીએ સકે સાથે સંપ સદાય—એવા.
ઉચે સ્વરે ન ઉચરવું, મુકીને મરજદ;
લલિત બેન કરવો નહિ વડિલથી વિવાદ.
ચંચળ ચાલે ચટક મટક ચતુરા ચાલ ચાલીએરે,
શિવસુત કેશવની શીખામણ અંતર ગાદ—એવા

૬૮

ઉમાદેવડી.

નથી જન્મતમાં સાથ સમધી વિના ત્રિમુવન નાથ
શું કોગટ કાકા મારે મુરખડા બરે આભથી બાથ.
કમળપત્રપર જળબિંદુને સુકાતા સ્ત્રી વાર;
આવણીની જળ ભરી વાદળીઓ, વિખરાતા, શી વાર;
જીવતર સમજવું તેવું આંખર ન લેવું દેવું
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.
પંથી જીવ પામી ગયો, નરભવ નગર બજાર.
સોદાગર સમજી જઈ, કરી પુણ્ય વેપાર.
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.

ધન ભાગ્ય પધાર્યાં બમરા, હો દિલહર ડાલા કમરા;
 મલાપતિ આપ હું કમલા, રસિયા રાસક શણુગાર.
 શું પ્રેમ બતાવે ખોટો, પાતર ધર પ્રિતિ તોટો;
 નહિ શુદ્ધાળ હજારી ગોટો રે તુ છટકેલ છકેલી નાર,
 શણુગાર મઝા નહિ માની ફેગટ સમજે જીંદગાની
 છે ધરમ કરમ ધુળ ધાણુંરે—શણુગાર—રસીઆ
 છે વિષય વિષનો પ્યાલો જમણુર નક્કી જ્યાં ઝાલો;
 બવ એજે મદનથી મહાદ્યોરે છટકેલ છટેલી નાર.
 હજુ કુંવર તમે છો કાયા નથી શીખ્યા મદની વાચ;
 નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે—હજુ—રસિયા

૧૦૦

કામલતા.

મે દુનીયાં સગળી જોઈ, કોઈનું ન દીઠું કોઈ,
 સ્વારથની જાળ પગેઈ સગપણ મૈ નાંખે ધોઈ;
 આજ હોય વહાલાં, કાલ તેજ થાય વેગી,
 અજબ સરખી એતો રીત પ્રીત કેરી,
 ચોતાના સ્વારથ માટે અવરને નાંખે નીચોઈ,

૧૦૧

વીણાવેલી.

કોઈ નથી સુખસાધન ધનમાં સાપ બહુ વસ્તા ચન્ધનમાં
 સ્વામીજી સુખી વસે વનમાં—કાંઈ
 સાજાની શી શકરને પાર્વતી કંઈ સુખીયા કમ છે
 સોક તો મુરખ એકદમ છે—ગોળ ખોળની નહિ કંઈ ગમ છે
 વૈજવ ઝાંઝવાના જળ છે સ્વામી બવનમાં—કાંઈ

૧૦૨

તારામુદરી.

સંસાર સમજીએ શાણા મુસાફર ખાનુ
 કોઈ નથી ટકયું કોઈ નથી ટકવાનું શાણા—
 દુરદેશ તારો પ્યારા, અરે પરદેશી શાણા
 કાલે વવારે ઉડી તારે તો જવાનું શાણા—સંસાર
 સમાને સળધી તારાં પંખીનો મેજો શાંણા
 તારું જે માન્યું તેનો ન્યાડું છે થવાનું શાણા—
 સંસારના આ ધામમાં વિશ્રામ છે ધડી ચારતો
 હોયો ન આવે કામથી આરામના પગવારનો,
 આજસ તજીએ તું સજી તજી તત આ સંસારનો,
 જલુ જરૂર પડશે ઉડી, ડોકો થતાં દરજારનો;

સલેની શિરોધ નીતિ જળે ભરી રાખ શાણા.

ભગવત ભજન બાતુ બીડ ભાગવાનું શાણા. મુસાફર.

૧૦૩

રામ રતન.

રૂપ રૂપ શું કરો મુરખ જન રૂપ ઉપરે મરે
ભાગ્ય જોગે કાંઈ રોગ થાય તો રંગ રૂપ ક્યાં ઠરે
નથી હું રૂપતરી પ્યાસી, માત્ર છું ગુણની અભિલાષી.
કસ્તૂરી છે કાળી તોપણ વખતે જીવન દેશે
સફેદ સોમલ સરપતાન તે તુરત પ્રાણ હરી લે છે—નથી હું
સુખણ બાળા લક્ષ્મી વિણ છે, રૂપ ગુણ સર્વ નકામું
સત્ય કહું તો લક્ષ્મી વિણ છે જીવતર સર્વ નકામું
નથી લક્ષ્મી એની પાસે કરો હઠ શા સુખની આશો.
ગુણની લક્ષ્મી ગુણાત્ર યદને સદા પાય સેવે છે
ગુણવિણ લક્ષ્મી કોઈની રડીના કોઈ પાસે નવ રહે છે.
લક્ષ્મી ધર ધર ફરનારી જેમ રખડે લપટ નારી
કોઈ સમજ શત્રુ જોગે તો લક્ષ્મી લૂટી લેશે
ગુણ લૂંટયો ના લૂટાયે એ મરતાં સાથ મરે છે—લક્ષ્મી
તો પણ માણી સુખણ બાળા, હું નથી યોગ્ય થનારો.
રત્ન તેમ છો રાજ કુળનું, હું છું દામ ખીચારો
ઊંચને ઊંચા કુળમાં બળે, નીચને જાન નીચમા મળે;
પરવત શિખરે પથ્થર પાકે મણિ ખાંણમા માયે;
નીચી ખાંણના મણીના કરતાં પથ્થર સું ચઢી જશે.
કહોને કુળને કરવું શું, ધરી શીર પથ્થર મરતું સું.

૧૦૪

પવિત્ર લક્ષ્મી.

નયન મિલાવી લે ઓ છમ્મીલી, નયન મીલાવી લે;
ચટપટી ચિતમા લાગી ચતુરા, ચુગન કરવા દે,
મોતનમાળા જડીયન સાડી, જે જોઈએ તે લે—રસીલી
લગની લલના લાગી રહી, તુજ રહેરો જોવા દે;
નાણુક વેલી કોમળ ખીલેલી, કળી ચુટવા દે—છમ્મીલી.
મદન અગન તનમા લાગી, જલદી પુઝાવી દે—છમ્મીલી.
આલીંગન આવી અલબેલી, ભેટે પ્રેમની લે—છમ્મીલી.
અધરામૃત રચપાન કરાવી, મધુર વચનરસ મુખ કહે—રસીલી

૧૦૫

દ્રોપદી.

સખી સ્વપ્ન મહીં મનમોહન મેં નીરખ્યા એકાન્ત વિશે શયને,
જરમાધ રહી રતી નાથ મહે મુખથી નહીં કાંઈ બોલાય અરે;

૩૨

નિયું જોઇ રહી દ્રગ પ્રેમ ભરી ખણ્ણી પ્રધી નીજ પાય અરે
કર સાહી રસીક રહે વળગ્યા કરતાં બળશેન થયા અગમા;
તુટી હાર ગયો એ રકા જકમાં કસી કચુકીનો છુટી જાય અરે,
છુટી કેશ ગયા વિખરાઇ અને ગઇ દેહ કળી કરમાઇ અરે
અયાં રવેદથી વસ્ત્ર ભીજાઇ અરે પણ નાથ થયા નગણાજ અરે,
મનથી મન સેજ ગયું પીગળી જેમ સાકર દુધની સંગ ભળી;
કાંધ ભોજન નાથની સાથ મળી મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે.
મુખ તાંબુલની પીચકારી ઉડી રે અચાનક નાથને અગ પડી.

સખી તે રજની અને તેજ ઘડી રમિયો રીસ લાવી રીસાય અરે,
સજ શસ્ત્ર સરીર શું અશ્વ ચડી રણ જાય પિયુ અરે હુથી લડી;
સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી કરો જે રીત નાથ મનાય અરે.

૧૦૬

પ્રતાપીચંદ

ગગ. સારંગ.

નવલ યોવના કુચે, પુલ પુલે શુભગર ડાલીએ ચઢી કુચે
નવન સુખે મલક સુખે, રસીક મન રસાગ.
મદ ભરી રસ રંગ ભરી ચામે ગજ ગામિની ચાલ (ન)
રશીલા રગીલા છખીલા ખામન ભ્રમર કર્યો છેલ
જકભરી બકવાદ કરે શુ જાણે હગ ડામેલ (ન)
મેલી છકલી નવેલી સાહેલી સુ સાસરે સાકર શેલ,
લુચ્ચી ચતુરી હારી હું તુંથી મારો કોડો મેલ. (ન)

૧૦૭

રાગ. સુ નયર વસત થઇ નાચી રહ્યો
સં મન સંગનો આનંદ અંગ વ્યાપી રહ્યો
વ્યાપી રહ્યો નહી જાયે કલો—શું
(શાખી)

વેદ વચનથી સીધ છે મન ન કરો આવાર.
સત સગ સર્વનું મૂળ છે સતમનથી નીરધાર
મુક્તિ મેળવવાનું સાધન સત સમ છે. (૨)
સાણી સમય નહી આવે ગયો શું,
શાખી

સત સંગી સતીઓ થઇ, યુગ યુગ મહી અપાર
અમર નામ કરી અગાય થઇ, સદૃશ કર્યો અવતાર
અનસુયા અનીરુધની બે, તારા રાણીરે
સતી સુલોચના ને સોન થઇ ધણી શાણીરે

સાખી.

સર્તી સુમદ્રા સતી બુણુ ગાધારી નાર
કૌશલ્ય સદગુણનો બહાર કુન્તા થયા
બેનો સત સંગ કરો સીના સતી-

જાણો જરૂર મન મોક્ષ

૧૦૮

ત્યાગી બન્યા પણ ત્યાગ ન કરીધો, વાસના રહી વળગી,
ભગવાં પહેરી વશ બદલ્યો પણ, તૃણના ન થઈ અળગી;
ગુણો ભગવાના ભસાડા, મુઠક વેદાતીના ધુવાડા,
સોહાં સોહાં જન્ય જામે નિત્ય નાયક જ્ઞાનની વાત;
આપ બુડયા એ અન્નુ મૂ તારે, પ્રભળ વિહારે માથ.
પડે ધરમપર ધાડાં જુરે જાનને કુહાડા.

ત્યાગી૦

૧૦૯

કુંડલા.

આવી ઉભા, મતના માન્યા ક્યાથી આવ્યા,
જેઈ ન ક્યાંઈ, દર્પણમાં તો દીસો ડાહ્યા;
ઝાંઝવાના પાણી આતો, ત્રણ ન ટાળે શિદ
દેખાતો, શક્તિસી માયા કરી મલકાતો,
ડ્યું ન દેખી જોઈ રળાયાતો;

આવી.

૧૧૦

આવી બેસો, ઉછરગે અન્નબેલી,
તું તો મારે પ્યારી પહેલી, આવો કરીએ કાન્ના કેવી,
ચુમ્મન દેશો આલિંગન દે હેલી,
તારા મનનો મેલજ મેલી, જોજો થતી હવે નહીં વેલી;
આથા જાઓ નહોં મલ્લયવો, ભામનિ ભોળવવી શુ ધારી;
આજ સુધી નવ જોયું મામું, સાચુ વદનારા કેમ માતુ,
મુખના નિહા, આજ દીઠા, દુર જ્યારે થઈ શોકો મારી. આવી૦
વાલી મારી, જોતી તારી, ટાળી શકું નહીં હુ ન્યારી;
શોકો તારી કોણ ગિયારી, બોલ વીચારી, ધુધટ ટાળી;
મદાલસા કુન્ડલાથી હારી, કરવા આવ્યા મને નારી;
જોઈ લેશો. મુખડાતો આ મટકો,
માયજને ડાળે આ લટકો જો જો જોઈને નવ ફટકો

૧૧૧

અનસૂયા—મહેમાન થયા તમે મહારાં,
અપ્સરાઓ--સ્ત્રીકારશો મહેમાની.

- અનસૂયા—મહેમાન કરે મહેમાની—દુનિયા કહે દીવાની. (૨)
 લક્ષ્મી—ધરી વસ્ત્રાભૂષણ અંગે. (૧)
 કરો રમત ગમત અમ સંગે. (૨)
 રતિ—જુઝીએ મદનના જંગે,
 અપ્સરાઓ—સ્ત્રીકારશે મહેમાની.
 અનસૂયા—જેવી નીર વિનની સરિતા. (૨)
 તેવી ળહાલા વિણ વનિતા. (૨)
 ખીણ વ્યર્થ બધી મસ્તની
 દુનિયા કહે દીવાની (૨)
 લક્ષ્મી—કડે ધરો કુસુમની માળા, (૨)
 'હેરો નીલમ હાર રૂપાળા (૨)
 શિર ઉપર મુગટ છોગાળા. (૨)
 અપ્સરાઓ—સ્ત્રીકારશે મહેમાની.
 અનસૂયા—જેના પતી વસે પરદેશે,
 તેને રહેવું શા વેશેરે (૨)
 ખીણ વ્યર્થ બધી મસ્તની
 દુનિયા કહે દીવાની. (૨)

૧૧૨

નર્મદા—મનસુખા માળા તન બાગે ખીજ વાવે જે દીલ મ્હાય,
 સુંદર ફળ ભારી ઈંદ્ર વરણનાં ખાવા મન લલચાય,
 કોઈ વાવે કેતકી કે કેવડા ચમેલી સારી,
 કોઈ વાવે મોગરો ગુલાબ ગુલહમ્મરી.
 કોઈને જુદા લાગે પ્યારી,
 જાસુંદી કામણગારી,
 વડલાને ડાળે નહીં રંગશે ત્રીફળ પણ ટેટા થાય થાય—મન
 લિંગ હજાર છુપાવતાં, વામ છુપાશે કેમ,
 છાનાં પાપ અમાપની, છાપ પ્રગટશે એમ—મનસુખા.

૧૧૩

નરવીણ જગમાં નારતણી કીમત કોડી કહાવે,
 હલકું લોહી ગણી અબજાનું જુદાં આળ ચડાવે.—નાર.
 બ્રહ્માં પણ વેરી થઈ જેને જેમ કાવે જેમ બોલે,
 કંઈ વિનાની કામિનીનું જીવતર તરણા તોલે—નાર.
 કુડ કપટની ભરી કુલટાઓ લાલચ દઈ લલચાવે.
 બધ રણમાં બરથાર વીન. બામાની લાજ લુંટાવે.—નાર.

૩૫

નારદ—

૧૧૪

નહીં ચીજ કોઈ ગણી, ગરજ સમ નહીં ચીજ કોઈ ગણી
માનવંતનિજ માન મૂકી, દુસ્મનને પડતાં ઢળી-ધરજ
પાર્વતી-બળીયા પણ નિર્બળને નમતા, રાય રંક ધર નય,
સાવિત્રી-સોંધું પણ મોંધું થઇ બેસે. કળા શકાય ન કળી-મરજ-
લક્ષ્મી-સમયાધિન થઇ ઝેર હળાહળ, પીવું અમરત ગણી
નારદ-જઇ મહાસતીને શીપ નમાવો-નય આપદા ટળી-મરજ.

૧૧૫

કુન્દન—ઉપકાર અનુપમ થયો સુંદરી, દે બદલો કિરતાર !
માણુક—સત્કાર વિસરીયે કેમ અતીતીનો જે છે અધિકાર.
કુન્દન—વસ્તુકરતાં વહાલ કિમતી છે ?
માણુક—કાંડી તે કિમતી થુ રતી છે !
કુન્દન—કાંડીના બળપર સૃષ્ટિનો છે સવલો આધાર.
માણુક—કાંડી થું દીવા દાડી છે ?
કુન્દન—ગૃહ-જીવનની સુખ-હાંડી છે;
માણુક—“યે કપ-વેરીમય”
કુન્દન—“ગુડ માય !—ઉપકાર”

૧૧૬

(દિરતાદી.)

ખોલુ ક્યાં મેરે ચારેકી બતીયા (૨)
ખોલું કશાં મેરી છાટીસી છાળીયા
નધરીચેન, સધરીચેન ચુમી ચુમી
બદન સયનમેં દુઃખ કરી હારી
પકરી ગુગલ ઠરી સયન બસન કરી
મરોરકારે બસકો મેરેકા મેલ અંગ. બોક
એસે નીરદય નાયકો રવનપે કરના સંગ
ત્રેસ બદયોત નમે અતિ, રદયકો બયો હુલાસ
તેમેં એસો જાનતી, તો ના જાતી પીયુકે પાસ

૧૧૭

(કૃશન—રાધા રાસ)

કહ્યું ના માને જસોદાજી રોકાન. (૨)
એ કોરે ગંગાવાલા, એલી કોરે જમના
બીચ ગોકલીયું રૂઝ ગામ—
વંદા વનમાં વાલે રાસ રચ્યો છે
સોલશે ગોપીમાં લેલો કાન

૩૬

રૂડા રાંધાના મંદીરીયા તજી
નીચના લીધા છે તમે ધાન—કથું
બાપ મારા કહે છે પ્રભુ ગીરધર નાગરએ
હરી બજવામાં મારે ધ્યાન.

૧૧૮

ઉદયભાષ્ય.

બાળા બોળારે કુમારકા પરણીને પસ્તાયારે
પહેલાં કુલી થયાં કાળકા, હાલકામાં હરખાચારે
આર દીન વહુ લાડકા, મનકામાં મલકાયા રે
મેંતો જલથું કે બાપ કુલડે પુનથું;
ખાન્નં જલેખી નીત નીત ખાધથું.
મેં આગથી મનમા ધાયુ' માનમડી મરકાધથું;
નથુદીના વીરાને ઘડી ટીંગળાની બાગોળે જુ પાધથુ રે
મોહન મળીયા, વાતમાં વઢીયા—
નળીયા ખખડીયાં, વાણી કચ્છીયાં (સે રાંડ દીવો)
મેં કહ્યું ઉઠું (૧) ચડકમાં ચડીઆ, ખુમ કકળીઆ,
ઉઠુનુ ઓસડ ઘોડા પડોયા—પરણી
પગ્ગ્યો પીટ્યો પરધેર બટક ઘરમા ન ખાવા પીવા રે
વરણુગીયા વાંકા હીડે, પતિ કુળ એવા દીવા રે

૧૧૯

વિષુધ વિજય.

પ્રેમનો કોલ દીવો રાજકુમાર મારા થઇ ચુક્યા પ્રાણ આધાર
મારા રસીયા રાજકુમાર—પ્રેમનો.

લીઓ કોલ આ પ્રીતથી, ગણો સદાનો દાસ;
રસીયા રમ જમ કરી, માંધી પ્રેમનો પાસ—પ્રેમનો
મધુર મુખ જોયા વીના, કણુ હવે રહ્યું નવ જાય;
ધર્મ વિધિથી હસન મેળવ્યા, વિના ચુંબન નવ થાય.

પ્રેમનો કોલ દીવો રાજકુમાર.

૧૨૦

ઉમાદેવડી.

હરમાન ઘરમાંડી હડીઓ કરે ત્યાંતો કેરી રીતે જેટા જાઉ બને
ધંટીના ગાળાને બંટીના કાકા ત્યાં ખીરને ખાંડનું કહેતું મને
મારે તો માડી નહીં જસ બાક, બાક તો બાઉજાબાઉજાબાઉ
જા જા પીટયા હું તો ક્યાં સેવા જાઉ—હરમાન.

માડી મને બાક, ઉઠુ મન જાઉ,

કાળા મોંના કચમ કાળજી બાક—હરમાન

માડી મને બાક, હું મને બાક, જાને તું લાવ જસ બાક (૩)

મળતા પુસ્તકોનું સુચાવન.

વારતાનાં પુસ્તકો.	વારતાનાં પુસ્તકો.
બાંધવમઠની મોહની ૦-૮-૦	ચંદ્રશંખ પ્રભાવતી ૦-
રમણનારા ૦-૮-૦	સજ કઠીયાનાની વારતા. ૦-૧
અંધ સારંગીવાદો. ૦-૬-૦	વીણાવેલી ૦-
કેવીપુત્ર બાલમંછ પરમાર	બીર કુમાર ૦-
ભાગ ૧ લો. ૦-૧૨-૦	મોહનીચંદ્ર ૦-
" ભાગ ૨ નો ૦-૧૨-૦	અન્ય મોહની ૦-૪-૦
પ્રથુભિંદ પરમાર ભા. ૧ લો. ૦-૧૨-૦	ભોજ કરી કાળીદાસ ૦-૬-૦
" ભાગ ૨ નો. ૦-૧૨-૦	ભાષણ સાથે મોટાં નાટકો.
બકેદીરના તમાસા ૦-૪-૦	ભરથરી ચીત્રો સાથે ૦-૬-૦
કચ્છ સીતા ૦-૬-૦	બીલ્વમંગળ ઉર્ફે મુદ્દામ ૦-૬-૦
લાલા વાલેલી ૦-૪-૦	જગદેવ પરમાર ૦-૮-૦
બીચોનાં ચીત્રો ૦-૬-૦	આપરાજહાડો ૦-૮-૦
હરીભલ મઠી ૦-૮-૦	હરીચંદ્ર તારામતી ૦-૮-૦
અંબાતનો યુની ૦-૮-૦	ત્રોતીચંદ ૦-૬-૦
બાદશાહ અને બીરભલ	ગણકદેવી ૦-૬-૦
બાર ભાગ. ૦-૮-૦	મુદ્દામાછ ૦-૭-૦
બીડી મધુરી વાતો ૦-૮-૦	વનરાજ આવડો ૦-૬-૦
સ્વર્ગની સુંદરી ૦-૮-૦	લીલાવતી નાટક ૦-૮-૦
ચતુરમોહ હાસો ભા ૧ લો ૦-૪-૦	અભેમન્યુ ૦-૮-૦
" ભાગ ૨ નો ૦-૪-૦	સુરેખા હરણ ૦-૬-૦
" ભાગ ૩ નો ૦-૪-૦	જાદુનાં પુસ્તકો.
" ભાગ ૪ થો ૦-૪-૦	દેવતાલ જાદુગર ચીત્રો સાથે ૦-૮-૦
મમ્મત ધંડ પેટ દબાવી હસવાનું	જંગી જાદુગર ૦-૪-૦
પુસ્તક ૦-૪-૦	જાદુકળા પ્રકાશ ૦-૧૨-૦

જેશોગભાઈ મોતીલાલ શાહની કંપની.

૬. રીચીરોડ—અમદાવાદ.

